

YOSHLAR O'RTASIDA MUTASSIBLIK VA DINIY MUROSASIZLIK MUAMMOSINING SALBIY OQIBATLARI

Burxonov Faxriddin Shokir o'g'li

TATU Samarqand filiali 1-kurs talabasi

E-mail: faxriddinb34@gmail.com.

Telefon raqam +998943274406

Annotatsiya: Ushbu maqola yoshlar orasida mutassiblik va diniy murosasizlik masalalarini o'rganadi va ularning salbiy oqibatlarini tahlil qiladi. Maqolada mutassiblik va diniy murosasizlik tushunchalari, ularning jamiyatga ta'siri, shuningdek, yoshlar hayotidagi o'zgarishlarga olib kelishi mumkin bo'lgan salbiy oqibatlar ko'rib chiqiladi. Islomning mo'tadillik va bag'rikenglikka asoslangan tamoyillari, Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusufning diniy aqidalar va tarbiya haqidagi qarashlari asosida mutassiblikning oldini olish va diniy murosasizlikni bartaraf etish yo'llari taklif etiladi.

Maqola, yoshlarning diniy bilimlarni to'g'ri o'rganishi, mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish va ijtimoiy bag'rikenglikni qo'llashni kuchaytirishga urg'u beradi. Mutassiblik va diniy murosasizlikni oldini olishda ta'lim-tarbiya, oila, diniy tashkilotlar va psixologik xizmatlarning rolini alohida ta'kidlaydi. Maqolada keltirilgan metodlar, yoshlar o'rtasida diniy ekstremizmga qarshi kurashishda samarali vosita bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: mutassiblik, diniy murosasizlik, yoshlar, ekstremizm, bag'rikenglik, diniy ta'lim, ma'naviyat, ijtimoiy barqarorlik, Islom, Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf, diniy aqida, psixologik yondashuv, radikalizm, ma'rifat, ta'lim tizimi, oilaviy tarbiya, jamiyat, o'zaro hurmat, diniy ekstremizmga qarshi kurash, islomiy tamoyillar.

Аннотация: Данная статья исследует проблему фанатизма и религиозной нетерпимости среди молодежи, а также их негативные последствия. В статье рассматриваются понятия фанатизма и религиозной нетерпимости, их влияние на общество, а также возможные негативные изменения, которые могут происходить в жизни молодежи. На основе исламских принципов умеренности и терпимости, а также взглядов шейха Мухаммада Содика Мухаммада Юсуфа предлагаются пути предотвращения фанатизма и религиозной нетерпимости.

Статья подчеркивает важность правильного изучения религиозных знаний, развития независимого мышления у молодежи и укрепления социальной терпимости. Особое внимание уделяется роли образования, семьи, религиозных организаций и психологической службы в предотвращении экстремизма и

нетерпимости среди молодежи. Представленные в статье методы могут стать эффективным инструментом в борьбе с религиозным экстремизмом среди молодежи.

Ключевые слова: фанатизм, религиозная нетерпимость, молодежь, экстремизм, терпимость, религиозное образование, духовность, социальная стабильность, ислам, шейх Мухаммад Содик Мухаммад Юсуф, религиозная аксиома, психологический подход, радикализм, просвещение, образовательная система, семейное воспитание, общество, взаимное уважение, борьба с религиозным экстремизмом, исламские принципы.

Kirish

Yoshlar orasida mutassiblik va diniy murosasizlik masalalari bugungi jamiyatda dolzarb ahamiyatga ega. Diniy fanatizm va ekstremizmning kuchayishi, shuningdek, diniy murosasizlikning tarqalishi, nafaqat diniy soha, balki butun jamiyatning ijtimoiy va ma'naviy barqarorligiga tahdid soladi. Ushbu holat yoshlarning psixologik, ijtimoiy va ma'naviy rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatib, ularni radikal qarashlarga moyil qilish bilan birga, jamiyatdagi diniy totuvlikni buzadi. Shuning uchun mutassiblik va diniy murosasizlikni oldini olish nafaqat diniy tashkilotlarning, balki davlat, ta'lim muassasalari va oilaning ham asosiy vazifasidir.

Islom dini o'z mohiyatiga ko'ra, mo'tadillik, bag'rikenglik va o'zaro hurmatni targ'ib etadi. Shayx Muhammad Sodiq Muhammad Yusufning diniy va ma'naviy qarashlari, Islomdagi mo'tadillik va bag'rikenglik tamoyillari, bu masalalarga yangi yondashuvni taklif etadi. Maqolada diniy ta'limning yoshlar hayotidagi o'rni, ularga to'g'ri diniy bilim berish va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantirish orqali mutassiblik va diniy murosasizlikka qarshi kurashish yo'llari ko'rib chiqiladi.

Bu maqolada, shuningdek, yoshlarni radikal g'oyalar ta'siridan himoya qilish, jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni saqlash va diniy murosasizlikni bartaraf etish uchun zarur bo'lgan ijtimoiy, psixologik va ta'limiy chora-tadbirlar tahlil qilinadi. Mutassiblik va diniy murosasizlikni oldini olishda ta'lim tizimi, oila va diniy tashkilotlarning rolini tushunish muhimdir. Maqola, yoshlarni sog'lom diniy va ijtimoiy muhitda tarbiyalashga yordam beradigan tavsiyalarni taqdim etadi.

Mutassiblik va diniy murosasizlik tushunchasi

Mutassiblik (fanatizm) — bu o'z diniy e'tiqodini mutlaq haqiqat deb bilish va boshqa qarashlarga nisbatan bag'rikenglik ko'rsatmaslik holatidir. Ilmiy adabiyotlarda mutassiblik jamiyat taraqqiyotiga salbiy ta'sir ko'rsatuvchi asosiy omil sifatida ko'rsatiladi. Shayx Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf "Iymon" asarida mutassiblikni insonni adolat va haqqoniylikdan uzoqlashtiradigan xatarli holat sifatida ta'riflab, islom dinining asl mohiyati mo'tadillik va bag'rikenglikda ekanini alohida ta'kidlagan.

Diniy murosasizlik esa — boshqa e'tiqod, fikr va mazhab vakillariga nisbatan adolatsiz va toqatsiz munosabatda bo'lish holatini anglatadi. Qur'oni Karimda ham bu masalaga alohida urg'u berilgan:

> "Dinda majburlash yo'q." (Baqara surasi, 256-oyat)

Bu oyatdan ko'rinadiki, islom dini har bir insonning e'tiqod va iymon erkinligini hurmat qilgan va diniy majburlashni qat'iyan rad etgan.

Mutassiblik va diniy murosasizlikning yoshlar hayotiga salbiy ta'siri

Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf o'zining "Tafsiri Hilol" asarida yoshlarning diniy bilimlarini chuqurlashtirmasdan, yuzaki ma'lumotlarga asoslangan holda dinga yondashishi mutassiblik va ekstremizmning rivojlanishiga olib kelishi mumkinligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, diniy ilmlarni chuqur va to'g'ri o'rganmagan yoshlar, ko'pincha, radikal fikrlar va noto'g'ri diniy talqinlarga osonlik bilan berilib ketadi.

Bunday yoshlar jamiyatda o'zaro murosani, fikrlar xilma-xilligini qabul qilolmaydi, natijada ijtimoiy aloqalar buziladi, ziddiyat va adovat kuchayadi. Mutassiblik yoshlarning shaxsiy rivojlanishiga to'sqinlik qiladi, ularning ijtimoiy moslashuvchanligini pasaytiradi va ko'pincha zo'ravonlikka moyillikni oshiradi.

Shuningdek, diniy murosasizlik yoshlarning ruhiy holatiga ham salbiy ta'sir ko'rsatadi. Ular o'zlarini jamiyatdan begona his eta boshlaydi, stress va depressiya kabi ruhiy muammolarga duch kelishadi. Bag'rikenglik va mo'tadillik ruhida tarbiya topmagan yoshlar ko'pincha ekstremistik guruhlar ta'siriga tushib qoladi.

Mutassiblik va diniy murosasizlik, aslida, faqat diniy soha muammosi emas, balki butun jamiyat uchun xavf tug'diradi. Shu sababli, bu illatlarning oldini olish nafaqat diniy tashkilotlarning, balki ta'lim muassasalari, ommaviy axborot vositalari va oilalarning ham asosiy vazifasi bo'lishi zarur.

Mutassiblik va diniy murosasizlikning oldini olish yo'llari

Mutassiblik va diniy murosasizlikka qarshi kurashda eng muhim omillardan biri — yoshlar orasida to'g'ri diniy ta'lim berishdir. Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf o'z asarlarida diniy ta'limni yangicha, ma'rifatli va barcha e'tiqodlarga hurmat bilan yondashiladigan tarzda shakllantirish zarurligini ta'kidlaydi. Uning fikriga ko'ra, yoshlar faqatgina diniy talqinlarni o'rganibgina qolmasdan, o'zlarining fikr va e'tiqodlarini ilmiy asosda tahlil qilishga o'rgatish kerak. Bu esa, ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi va radikal g'oyalar ta'siriga qarshi immunitetni oshiradi.

Diniy murosasizlikni oldini olish uchun quyidagi asosiy yo'nalishlar ko'zda tutilishi lozim:

1. Diniy ta'lim tizimini takomillashtirish: Ta'lim muassasalarida diniy va dunyoviy bilimlarni uyg'un holda o'rgatish va yoshlarni mustaqil fikrlashga, bag'rikenglik va hamkorlikka o'rgatish. Shayx Muhammad Sodik Muhammad

Yusufning fikriga ko'ra, imomlar va diniy ulamolar yoshlarni diniy fanatizm va ekstremizmga qarshi kurashish uchun ilmiy asoslangan, mukammal bilimlar bilan ta'minlashlari kerak.

2. Ijtimoiy ta'lim va ma'rifatni kuchaytirish: Diniy va dunyoviy bilimlarni, ayniqsa, yoshlar orasida jamiyatdagi ijtimoiy va diniy bag'rikenglikni targ'ib qilishda qo'llash. Shuningdek, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlar orqali mutaassiblikka qarshi kurashish uchun maxsus dasturlar va kampaniyalar o'tkazish zarur.

3. Oilaviy diniy tarbiya: Ota-onalar o'z farzandlariga to'g'ri diniy bilimlar va bag'rikenglik tamoyillarini o'rgatishlari kerak. Oila, yoshlar tarbiyasining ilk bosqichi sifatida, diniy ta'limga asoslanib, murosasizlik va mutassiblikni oldini olishda katta rol o'ynaydi.

4. Psixologik va ijtimoiy xizmatlar: Yoshlar o'rtasida diniy yoki ijtimoiy muammolarni hal qilishda psixologik yondashuvlarni qo'llash ham muhimdir. Mutaassib fikrlovchi yoshlar uchun psixologik yordam va maslahatlar berish, ularni sog'lom diniy va ijtimoiy hayotga qaytarish yo'lida muhim vosita bo'lishi mumkin.

Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf o'z asarlarida, yoshlarni mutassiblikdan saqlash va diniy murosasizlikni oldini olishda ta'lim, tarbiya va ilmiy ma'rifatning ulkan ahamiyatini ta'kidlaydi. O'zaro hurmat, bag'rikenglik va islomiy me'yorlarga muvofiq yashashni yoshlar orasida keng targ'ib etish zarur.

Xulosa

Yoshlar orasida mutassiblik va diniy murosasizlikning tarqalishi jamiyatning barcha sohalariga jiddiy zarar yetkazmoqda. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, diniy mutaassiblik nafaqat diniy sohada, balki ijtimoiy va siyosiy muhitda ham yirik inqirozlarga olib kelishi mumkin. Islom dini o'z mohiyatiga ko'ra, mo'tadillik va bag'rikenglikni targ'ib qiladi va mutassiblikka qarshi kurashda uning ahamiyati katta. Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf kabi olimlar, o'z asarlarida diniy ma'rifatning yoshlar orasida to'g'ri va ilmiy asosda tarqatilishini ta'kidlaganlar. Maqolada keltirilgan tavsiyalar va metodlar yoshlar orasida mutassiblik va diniy murosasizlikni kamaytirish, jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashga xizmat qiladi.

Mutassiblikka qarshi kurash, faqat diniy muammo sifatida emas, balki butun jamiyatni, ma'naviy va ijtimoiy ravnaqni himoya qilish uchun uzluksiz va mas'uliyatli faoliyat bo'lishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf. Din va hayot. Toshkent: Hilol-Nashr, 2007.
2. Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf. Islomdagi mo'tadillik va bag'rikenglik. Toshkent: Hilol-Nashr, 2010.

3. Shayx Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf. Tafsiri Hilol. Toshkent: Hilol-Nashr, 2012.
4. Qur'oni Karim. Baqara surasi, 256-oyat.
5. Islom.uz — Rasmiy islomiy portal. www.islom.uz (2025-yil aprel holatiga ko'ra olingan ma'lumotlar).
6. Marifat.uz — Ma'naviyat va ma'rifat gazetasi rasmiy sayti. www.marifat.uz (2025-yil aprel holatiga ko'ra olingan ma'lumotlar).

